سوال: 5

Good
Sahe de lekalay
Sahe answers di

جواب:

تعارف

د خوشحال خان بابا شمیر د
پښتو د ټولو نه اوچت شاعرانو کښې
شمېرل کېږي - چا چې پښتو له ډېره طرقي
ورکړې ده - خوشحال خان په ۱۵۲۲ ء کښې
پیدا شوی دے او د دۀ د پلار شهباز
خان نوم وو - خوشحال خان ډېر علم
د خپل ذاتي تجربې نه حاصل کړې دے.
خوشحال خان په قسمت کښې لوی شاعر او
ادیب جوړېدل لیکلي وو - خوشحال خان
د شاعرۍ ښکاره اړخونو کښې وطني
شاعري شامل ده - په کوم کښې چې
د خپل وطن د خلقو اصلاح کړې ده -
بل ښکاره اړخ یې رزمیه شاعري
ده چې په کوم کښې د مغلو سره د جنګونو
ذکر کړی دے - د دې نه علاوه د
خوشحال خان د شاعرۍ ښکاره اړخونه

سني اخلاقي او عشقيه شاعري هم
په برخه نمايان ده -

خوشحال خان خټک د شاعري ښکاره اړخونه

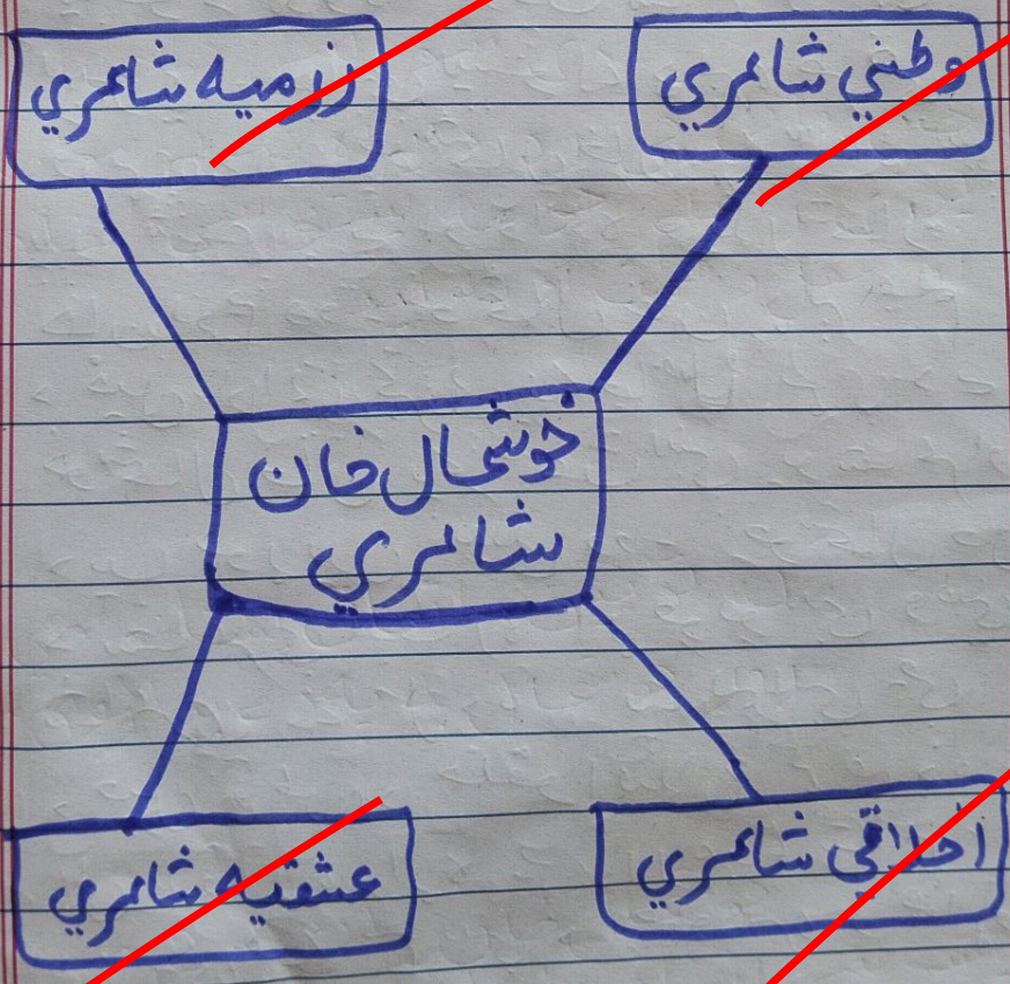

HafizBookStall

۱- خوشحال خان وطني شاعري

خوشحال خان د وطني شاعرۍ
کښې د خپل پښتون قام د اصلاح
کوشش کړی دے۔

شعر:

پښتانه په عقل پوهه نه ناقص دي
کوته بيني د قصابانو د جوس دي
بادشاهي ئې د مغل په زور بايلله
د مغل په منصبونو په خوس دي

تشريح:

په دې شعر کښې خوشحال
خان د خپل خاندان د خلقو طرف
ته اشاره کړې ده۔ هغوی د مغلو
منصبونو په لالچ کښې د خوشحال خان
د سر دښمنان شوي وو۔

HafizBookStall

شعر ۲

تیراه می او لیدو راغلم تر سوات
پښتون می او لید دلوی لوی ذات
عقل و همت می د چا او نه لید
په بیرته راغلم ناست یم ملامات

تشریح:

په دی شعر کښی خوشحال خان وائی چی زه د تیراه نه تر سوات پوری راغلم هو مه پښتو کښی اتفاق او عقل و همت او نه لید۔

شعر ۳

که توفیق د اتفاق پښتانه مومی
زوړ خوشحال به په دے بیا ځوان شی

تشریح:

خوشحال خان وائی چی پښتو کښی اتفاق راغلو نو زه به بیا یو بیره ځوان شم۔

HafizBookStall

خوشحال خان رزمیه شاعري

خوشحال خان په خپل رزمیه
شاعرۍ کښي د مغلو سره د مبارزې
ذکرونه کړي دي

شعر ۱

د افغان په ننګ مې وتړله توره
ننګیالی د زمانې خوشحال خټک یم

تشریح:

د شعر کښي خوشحال خان
وائي چې ما د مغلو په خلاف توره
راوغسته او زه خوشحال خټک یو
غیرتمند ځوان یم

شعر ۲

پس له سره دې د عزم
د خوشحال د خاطر جزم
یا به نوې مخ مې نه

په مغلو سره بزم

شرح:

دے شعر کښې خوشحال خان خټک وائي چې یا خو به زه د الله تعالی عبادت کوم او یا به مغلو سره جنګ کوم۔

شعر

مغلوے قدره پښتون بے ننګه
توبه له ثوری توبه له جنګه
تسبې په لاس کښې په نطا مبور کښې
ناست په مسجد کښې حمد ترشنګه

شرح:

دے شعر کښې خوشحال خان د مغلو د بے قدرۍ او د پښتون قام بے همتي ذکر کوي. او وائي چې زه په مسجد کښې ناست یم.

خوشحال خان خټک اخلاقي شاعري:

په دې شاعرۍ کښې خوشحال خان د اخلاقو درس ورکړی دے.

شعر ۱

چې دروغ تر خولې او باسي بلکه خوله ده
چې رښتیا تر خولې او باسي خوله صفه ده

تشریح:

په دې شعر کښې شاعر د رښتیا و بللو درس ورکوي چې دروغ ویل نه دي پکار او رښتیا ویل پکار دي.

شعر ۲

بندو بست د مانتات دے په خبرو
یو تر سله اسره که شه سل تر زره

Date: / /20

تشریح:

دے شعر کښې شاعر د مشورې درس ورکوي چې هر کار لپاره مشوره پکار ده -

شعر:

له اسمان دے د زمري په خوله کښې کیږده
د زمري په خوله کښې مه پریږده همت

تشریح:

شاعر وائي که حالات هر سومره خراب شي او د زمري په خوله کښې د درلیږي خو د زمري په خوله کښې به همت نه پریږدے چې تا لا نقصان درکي.

خوشحال خان عشقیه شاعري

دے شعر کښې شاعر د محبوب سره د مینې ذکر کوي.

شعر ١

چې نیولې مې خپل مینې تر اغوش دے
د جهان هوښ مې واړه فراموش دے
د شرابو مینا هسې مې ګټه په دا شوه
چې هر ښکلي په لبا تو مې فروش دے

تشریح:

دے شعر کښې وائي چې کله
خپل محبوب زه ځان ته نږدې کړم
نو مانه ~~بتول~~ د دنیا ټول هوښ
هېر شي ، او وائي چې د محبوب د
شونډو د وجې شراب مینا هیڅ شړې ده .

شعر ٢

د سمر باد اثر په چمن بیا کړا
په چمن کښې رنګ رنګ ګلونه دا کړه
خوله مې د هغه شوه په ګفوو په شکرو
چې سمر مې سته د ګل و بتا د کړه

تشریح:

دے شعر کښې وائي چې اے
د سمر بادا ته په چمن کښې ګلونه کولو

Date: / /20

کړا - او کله چې مه خپل محبوب په
بانو خپل بس بښتل نو زما خوله
د ښکلو نه ډکه شوه .

خلاصه کلام :

خوشحال خان شاعري
یو خورا وړه بشپړه ده - او خوشحال
خان شاعري کښي د مینه وطني ،
رزمیه ، اخلاقي او عشقیه شاعري
د لږو نه ډېره نمایان شاعري
ده .

16

سوال: ۲

جواب

تعارف:

رحمان بابا ذکر د پښتو
نابغه شاعرانو کښې کیږي چه څې
پښتو له ډېر ترقي ورکړې ده۔ او
پښتو کښې ډېر مشهور دے۔ د
رحمان بابا شاعرۍ بنیاد ارو فونو
کښې د صوفیانه تصوف شاعرۍ شامل
ده۔ د تصوف په شاعرۍ کښې صفته
د الله تعالی سره د مینې ذکر کړې
دے۔ د دے نه علاوه د رحمان
بابا شاعري بنیاد ارو فونو کښې
عشقیه شاعري او اخلاقي شاعري
هم ده۔ صفة اخلاقي شاعرۍ ته
کښې د افرا فو درس ورکړی دے
او عشقیه شاعرۍ د عشقِ حقیقي سره
ده۔

Date: / /20

د رحمان بابا د شاعرۍ ښکاره اړخونه

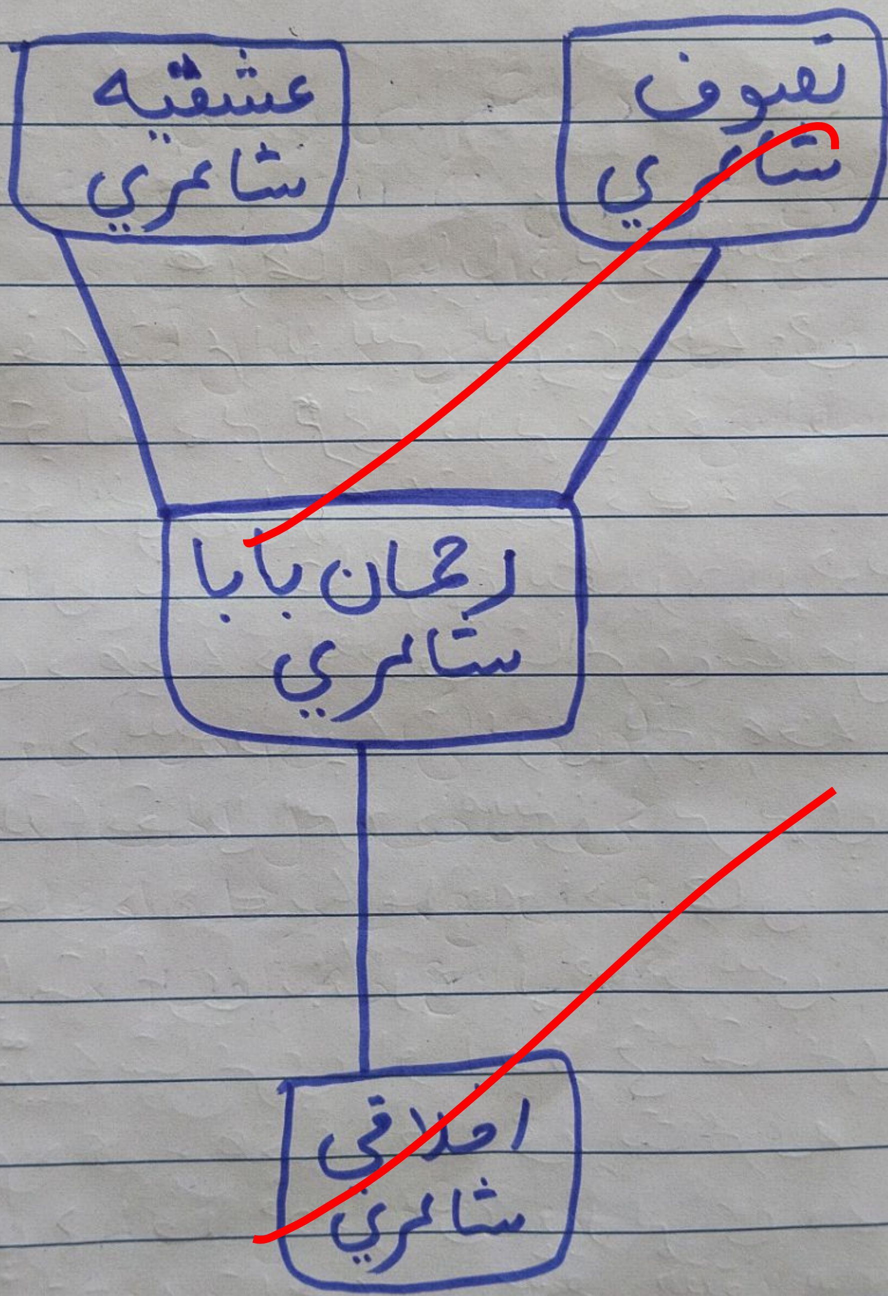

۱- رحمان بابا د تصوف شاعري.

دے شاعري کښې رحمان بابا د الله تعالیٰ سره د مینې اظهار کړی دے او د الله تعالیٰ او محمد صلی الله علیه واٰله وسلم تعریف هم کړی دے.

شعر ۱

نور هاله د محمد په جهان کښې
چې بوی نې نه وو د ادم و د هوا

تشریح:

دے شعر کښې شاعر وائی چې محمد صلی الله علیه واٰله وسلم په جهان کښې هاغه وخت هم موجود وو. چې کله وخت حضرت ادم و د هوا پته هم نه لګیدله.

شعر ۲

Date: / /20

عجب نه ده چي د درس جهان زماني
چي د درس جهان بادشاه مي د مونږ

تشریح:

دے شعر کښي رحمان بابا وائي چي لم سمري نه الله راضي شي او الله ورته میلو شي - او په دے کښي هس شک نشته چي د ټول جهان ورته ملو دي

شعر:

کوره هسي کردګار دے رب زما
چي صاحب د کل اختیار دے رب زما
هم صانع دے د جمله آو مخلوقاتو
هم سامع د هر ګفتار دے رب زما

تشریح:

دے شعر کښي شاعر د الله تعالٰی تعریف کوي او وائي چي زما رب د ټول جهان بادشاه دے هم صفه

Date: / /20

دا هرڅه پېړا کړي دي او هم هغه زما څوک دعاګاني او قبري او فرياد اوري.

شعر:

رحمان بانزې منت دپاګ مولا دے
چې د هسې معرفت ېې پې فيرزو کو

تشريح:

دے شعر کښې شاعر د الله تعالى ذکر کوي چې په ما بانزې د الله تعالى ډېر احسان دے چې خپل معرفت علم ئې راکړو.

رحمان بابا عشقيه شاعري:

رحمان بابا عشقيه شاعري د عشق حقيقي سره تعلق ساتي.

شعر ۱

په هجران کښې خیال د یار سره مل دے
په زندان کښې د یوسف سره اسیریم

تشریح:

دے شعر کښې شاعر یو تاریخي واقعې ته اشاره کړې ده۔ وائي چې څنګه یوسف بادشاه په جیل کښې بند کړې وو۔ او د خپل پلار خیال به ورته راتلو۔ هم دغه شان ماسره هم په هجران په تنهائي کښې د محبوب (الله تعالیٰ) خیال راسره دے۔

شعر ۲

له یې مخ په زلفو پټ وي باک یې نشته
تل په ګنج باندې پرته وي اژدها

تشریح:

دے شعر کښې شاعر د محبوب

د زلفو نسبت اژدهې سره ورکړی دے
وائي چې لکه زما د محبوب مخ په زلفو
باندې پټ دی نو څه غم هم نشته
وائي چې په خزانې هم اژدها پرته
دي ۔

شعر

مشقت د نادانانو وړه پوچ دے
لکه ابر بې بارانه تش غبار شي
يا تنور دے يا دکان د آهنګرو
چې په عشق کښې تصور کړم ميل قلوب

تشریح:

دے شعر کښې شاعر وائي چې
د محبوب په جدائي کښې زما زړه لکه
د تنور او د لوار دکان په شان شو ۔
مطلب دا دے چې محبوب په یاد
کښې زما زړه لکه د تنور یا د لوار
دکان کښې چې تنده اور بلېږي وي
هم هغه شان زما زړه کښې هم
اور بلېږي دے ۔

HafizBookStall

Date: / /20

د رحمان بابا اخلاقي شاعري.

په دې شاعرۍ کښې شاعر
د اخلاقو او ښه عادتونو درس
ورکوي.

شعر ۱

د خلیل تر کعبې د کعبه د رنګولي
چې څوک اباد کړي ویران حرم د زړه

شرح:

شاعر وائي چې ~~هاغه کعبه~~
کعبه کومه چې حضرت ابراهیم جوړه
کړې ده - د هغې نه د زړه کعبه
ښه دا - چې څوک ئې اباد کړي
یعني خوشاله کړي

شعر ۲

د غمي زهر به شهد شول په صبر
د خلیل په صبر اتش ګلستان شو

Date: / /20

تشریح :

دے شعر لیکنی رحمان بابا
د لمبر درس ورکوي او وایي چې
حضرت ابراهیم چې پر اور کو نو هغه
چې ما فرانو کم اور لیکنې اچولی او. نو
هغه اور نه ورته الله تعالی یو باغ
جوړ کړو.

حاصل کلام :

رحمان بابا شاعري
ډېره په زړه پورې شاعري ده.
او د ده د کلام مبارزه ارکونو کښې
د تصوف، عشقیه او اخلاقي شاعري
شامله ده. او د دوی شاعري
په پښتون قام کښې ډېره مشهوره ده.

Date: / /20

سوال: -7

جواب:

تعارف:

اولسي ادب د پښتو ژبې په پرلوي برخه ده۔ اولسي ادب کښې نثر هم راځي او شاعري هم۔ قيصه، متل، لطيفه د اولسي ادب په نثر کښې شميرلې کېږي۔ او لوبه، ټپه، چاربيته، سندره، ټيمکۍ، بدله د پښتو اولس په شاعري برخه کښې شميرلې کېږي۔

اولسي ادب تعريف:

اولسي ادب هغه د پښتو ادب دے چې [illegible] کم ځي د يو نسل نه بل نسل ته منتقل کېږي۔ کم چې

په بېګلي حالت کښي نه وي موجود۔
او دکم چي ليکوال نه وي معلوم۔
داسي پښتو ادب ته اولسي ادب ويلي
کېږي۔

د پښتو اولسي ادب اصناف:

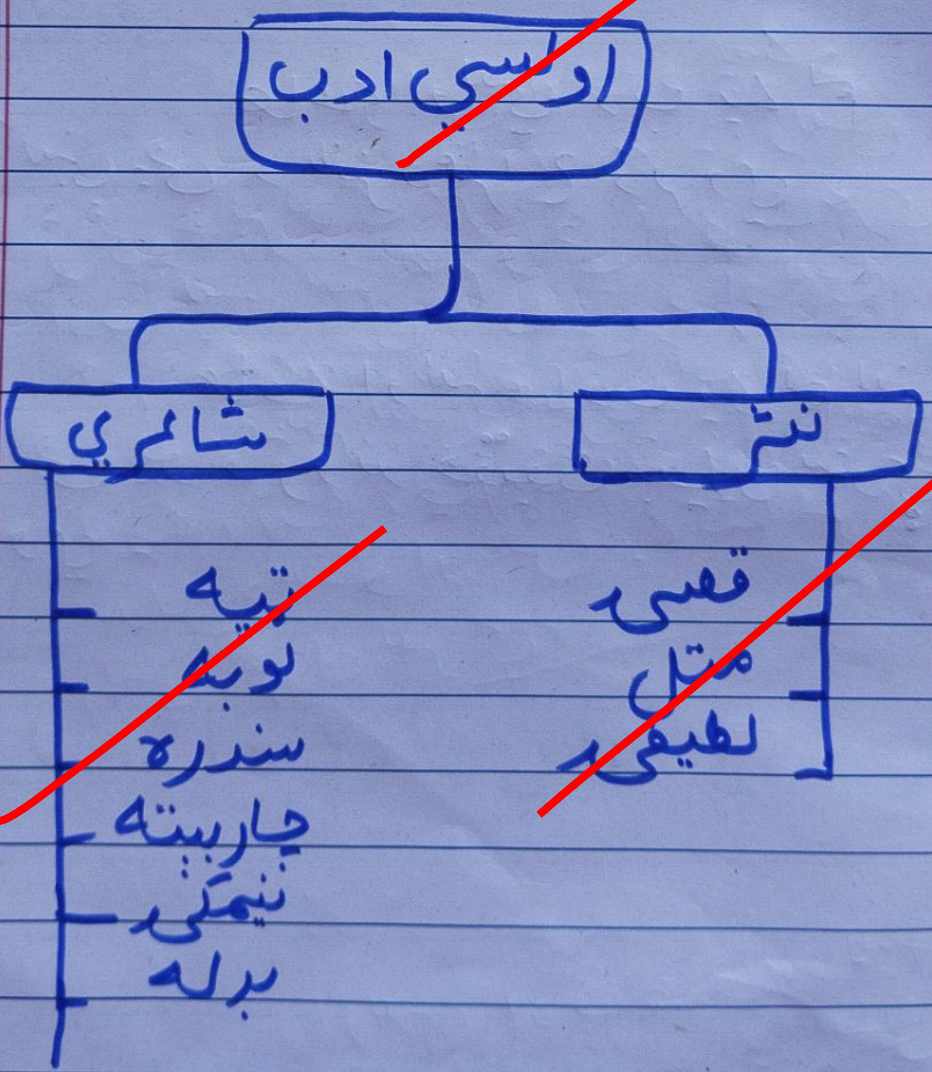

اولسي ادب په نثر کښي:

۱- قصه:

د واقعاتو تسلسل چې کم یو تاسر ورکوي او لله د ځنځیر په شان تړلي واقعات وي یلښي.

۲- لطیفه:

هاغه اولسي ادب په کم کښي چې د طنز و مزاح ذکر وي.

۳- متل:

هاغه اولسي ادب په نم کښي چې یو د ژوند حقیقت بیان شوي وي.

په شاعرۍ کښي اولسي ادب:

۱- ټپه:

وجه تسمیه :

۱- ښاغلی عبدالحلیم اثر وائي چې ټپه
لنډۍ اواز ټپ شي ځکه ورته ټپه وائي
۲- قلندر مومند وائي چې د پله د موجر
پښتانه په خبرو لنډۍ استعمالي ځکه
ورته ټپه وائي چې د ټاپې نه اخلي
دے۔
۳- څه خلق وائي چې ټپه خوک زړونو
دپاره د ټپیار او د لاسي کار کوي
ځکه ورته ټپه ویلې کیږي۔

ټپه ۱ :

زما یاره ورته لوګي له
زما غاړه په ځانان بد را غلي دیدنه

تشریح :

دے ټاپې مطلب دے چې
وي زما یاره د محبوب د او سوزوي
ځکه چې زړه مله خپل محبوب ته ګورم
لو څه بیمار شي۔

ټپه:

غم لوی د غمه شرمیږي
په مه به ته راتلې خوږه خوږه ځمونږه

2- لوبه:

لوبه هغه صنف دے کم
چې د ښځو په اواز کښې وئیلې
کېږي او د اکثر ټهنګ ګډ سره هم په
څېره کښې وئیلې کېږي.

لوبه:

ستا د فانې په ګلې راځي خو سلام ملکه
شي به خراب ملکه
سته د خانې کور برباد وینم
د غریبانو کور اباد وینم
د خم خیټې واره په فریاد وینم
ستا ملا خیال وو چې به راشي انقلاب ملکه
شي به خراب ملکه

۳- سندره:

سندره د لوبې یو ډول
قسم دے د هم ساز سره په
څرو لیني ویلې کیږي -

سندره دا

زما صنم لرې ښکار د بنا پیرو دے
زلمکی مې بے قرار دے اوس خوارې دیرالونه
زما صنم ښکار د بنا پیرو کړې دے
د حسن غره په څول ځان لیني رفار دے
بیا لمې په غاره لیني د سرو یا قوتو هار دے
زلمکی مې بے قرار دے اوس خوارې دیرالونه

۴- چاربیته:

چاربیته لیني د ډېرلو مصرعو
اور دوالي یو بل سره برابره وي او
دیه روانه اواز سره ویلې کیږي -

سانچه

Date: / /20

چاربیته

رببا زه راته او یه الغم چرته دے
زما دسترګو تور د زړه مرهم چرته دے
ورځه او شوه چې زړه د مینې یار نه وو نیم
د فیل ګوګ زړګي قرار نه و نسم
بے مثل چادوګر زما د غم چرته دے
زما دسترګو تور د زړه مرهم چرته دے

بدله:

بدلې ته بدله ګڼله وائي
چې د دے مصرعو قافیې یو بل نه
جدا وي . او حقیقت کښې د مثنوي
بدله وي .

بدله وا :

یو قصه درته کوم ګل له رنګ
چې د لرې شي د ګوګ زړګي نه زنګ
د اکبر زمانه کښې زمانه له
یو عاشق وخبر وم دے د احواله

نیمګړی: 5-

نیمګړی ته نیمګړی ځکه
وائي چې د دې ټومبې مرغه نمګړی
وي.

نیمګړی ۱:

زه چې په چغو چغو ژاړم
ولې ځانه ولې؟
زما د مینې په لور او ور او لګېږد نه
ولې ځانه ولې؟

خدائیه کلام:

او نیې ادبي د پښتو
د ژبې لو پېر پېژندګه لور لرخه
ده - تم چې په نثر لیکنې دقیقه ار
لطیفې په شکل موجود دي - او په شاعري
لیکنې په تمیم چاربیته او لوبې په
شکل لیکنې موجود دي.

سوال : ۵

جواب:

تعارف:

د پښتون قوم په باره
کښې څومره نظریې موجود دي،
څومره یونسل باره کښې هم نشته۔
د دې وجه دده چې پښتون قوم
خپل تاریخ په خپل لاس نه دی لیکلی
ځکه اوس د بل په لاس لوئو کښې ځان
لټوي۔ پښتنو په باره کښې څو نمی
نظریې موجود دي۔ په ځینو کښې سامي،
اریایي، یوناني شامل دي، خو
ډیر خلقو خیال دے چې پښتانه
په اصل کښې بني اسرائیل دي۔

پښتانه اصل کښې سامي
یا بني اسرائیل قوم دے:

HafizBookStall

Date: / /20

خوشحال بابا شعر نه وضاحت:

خوشحال خان بابا پو شعر لیکلی دی۔ چې د کوم نه د ثابت کیږي چې پښتانه بني اسرائیل دي۔ او هاغه وضاحت کښې ~~د~~ د ذکر هم نه دی چې پښتانه قبطي دي۔

په ننانئست بلاړي ري ختمه دوبنه ده چې په اصل د یعقوب قوم و تبار دي۔

سامي نظریې وضاحت د کومو مصنفونه هم کیږي۔

د سامي نظریې حقیقت د کومو شمیرو د پښتو لیکوالو نه هم کیږي ~~محمد کوهزاد کتاب~~ په دې کښې د ملا

١- نعمت الله هروي کتاب، "تاریخ خان جهاني مخزن افغاني".

٢- افضل خان خټک کتاب "تاریخ مرصع"

۳- حافظ روهیله کتاب "لرغوني پښتانه"
۴- عطاء الله کتاب، "د پښتو تاریخ"

مستشرق ګواهي:

د یو مغربي مستشرق نه هم د ثابت کړي شي چې پښتانه سامي قوم دی- دی مستشرق نوم "سر ولیم جونز" دی

سامي نظریه څه ته وائي:

سام د حضرت یعقوب حوی وو- مطلب چې پښتانه حضرت سام اولاد دي-

د بني اسرائیل یو باچه وو د معنه نوم طالوت وو- د طالوت حوی "افغانه" د بخت نصر د وخې افغانستان د هجرت او کړو- البته د افغانه نسل

HafizBookStall

Date: / /20

نه افغاني جوړ شول۔
البته د پښتو د مشر نوم "قیس"
وو۔ حضرت خالد بن ولید رضه ته
اسلام د عوت ورکو۔ او بیا قیس عبدالرشید
فتح مکه کښې هم حصه واخیسته۔ د
قیس دري اولاد وو۔ نو پښتانه
د دوی (قیس) اولاد کښي راځي۔

د تجربې حوالې سره پښتو او بني اسرائیل کښې مشابهت:

۱- د پښتو او د بني اسرائیلو مذهبي حلق لوښي اچاوي۔

۲- د دواړو مذهبي خلق ډیري برابري۔

۳- بني اسرائیل او پښتانه ماشومان په څوزني کښې تړمي۔

۴- بني اسرائیل او پښتانه چې کله عبادت او الله ذکر کوي نو فوازي ورسره۔

حاصل کلام:

د پښتون قام په باره
کښې ډېر نظرې موجود دي. خو د
هغوی نه په کښې سامي نظریه ربښتیه
ده. او دا موږ ته ذکر شمیر فلقو
نه معلومیږي.